

מאמר
השמים כסאי – ה'תשל"ח

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"ל ה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ ראה, אדר"ח אלול, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לזכות

החתן התי לוי יצחק הכהן שיחי פרידמן

והכלה מרת צייטא שתחי מונדשיין

לרגל בואם בקשרי השידוכין בשעה טובה ומוצלחת

כ"ו תמוז, ה'תשע"ח

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' דוד הכהן וזוגתו מרת צבי' רבקה שיחיו פרידמן

הרה"ת ר' דוד וזוגתו מרת שרה חנה שיחיו מונדשיין

ולזכות זקניהם

מרת ביילא שתחי גורביץ

מרת חנה פייגא שתחי פרידמן

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו מרת שיינא שיחיו חייקין

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"ם ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. מנחם-אב, ה'תשע"ח

גם אם קנית

תש"י עד תש"ל

זה הזמן לרכוש

את הסט תשמ"ב-תשנ"ב

45 כרכים

במבצע מיוחד

במחיר מסובסד * של \$300

החלוקה תתבצע בסמיכות לה' טבת

הכמות מצומצמת וכל הקודם זוכה

כנסו עוד היום לאתר, והזמינו את הסט שלכם:

www.lahak.org/sale45 או: www.bookstock.co.il

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 03-9606-018

לרכישה בצרפת או למשלוח לצרפת

נא לפנות ל"בית ליובאוויטש" המרכזי

(* המחיר לא כולל דמי משלוח.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ראה, אדר"ח אלול הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה השמים כסאי גו' שנאמר בהתוועדות מוצאי ש"ק פ' ש"פ ראה, אדר"ח אלול ה'תשל"ח (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ער"ח אלול, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ובכולם ריחיי, עד לכתובה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, לכל אחד ואחת בתוככי כלל ישראל, ועד לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שזוהי הברכה הכוללת והעיקרית, ובפרט בעקבתא דמשיחא, בזמן דעקב תשמעון⁷¹, כן תהי' לנו, ובקרוב ממש.

(71) ראה ד"ה והי' עקב שנה זו (לעיל ע' 000).

הוספה

ב"ה. אדרי"ח אלול תשי"ד
ברוקלין
שלום וברכה!

נהניתי ושמחתי בקבלת מכתבו בו כותב אשר נסתדר ענינו הפרטי, ואף שלא נעשו תנאים וגם לא קנין הנה יש הסכמה על השידוך ומתכוונים להחתונה בשעה טובה ומוצלחת, וחבל שמסיים במכתבו שרוצים לקובעה לחדש כסלו שלכאורה יכולים היו לסדרה באלול, ועכ"פ יהי' שתהי' בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית חסידותי בגשמיית וברוחניות.

מ"ש שלאחר החתונה רוצה ללמוד חצי יום ואחרי הצהרים לעבוד אצל הפעילים. הנה בכלל נכון הדבר, אבל לפלא עליו שאינו מובן למתי דוחה את לימוד תורת החסידות, והרי א"א לצאת ידי חובתו רק בהשיעורים למיגרס בזה, ובפרט שגם שיעורים אלו קטנים הם, ואם לא עכשיו אימתי, והשי"ת יצליחו לבשר טובות בכל הני"ל בהקדם. אקוה שגם בין אנ"ש יוכל להשיג הלוואה על הוצאות הקשורות בחתונתם ובטח יודיעני בזה.

בברכת מזל טוב, המחכה לבשו"ט ובברכת כוח"ט.

הפעילים: הם "פעילי המחנה התורתי" (יד לאחים). — ראה אודותם אג"ק ח"ד אגרת א'קצח. ח"ה אגרת א'תמח (אליהם). ח"י אגרת ג'קלב (אליהם). ח"א אגרת ג'תרצג. ח"ב אגרת ד'קמ. ח"ג אגרת ד'תמג. ח"ד אגרת ה'כג. ה'עא. ח"ז אגרת ה'תצד. ח"ט אגרת ד'רצב. ח"ה אגרת ט'תק"ח. ובכ"מ.
ואם לא עכשיו אימתי: אבות פ"א מי"ד.

תוכן המאמר

השמים כסאי — תורה, שעל ידה נשפל הקב"ה למטה, והארץ הדום רגלי — העלאה מלמטה למעלה, ע"י עבודת בני" (רגלי) בקיום המצוות (ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה).
ב' ענינים אלו ישנם גם בתורה — תורה ומצוות, תושב"כ ותושבע"פ; ובישראל — נפש וגוף. וכן בעבודת בני" — כללות התומ"צ ותפלה, ובתפלה גופא — סולם שבו עולים ויורדים — ק"ש ושמור"ע.
ושמתי כדכד שמשותיך — שוהם וישפה, יוסף ובנימין, המשכה והעלאה; וחיבורם יחד — להוי כדין וכדין.
השייכות לחודש אלול — מלך בשדה: המשכת המלך בשדה — ע"ד השמים כסאי, ועי"ז נעשית העלאת אנשי העיר — ע"ד הארץ הדום רגלי.

מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ (שבא מלמעלה), כפי⁶² משמיה מיהב יהבי משקל לא שקלי⁶³, ואילו צדיקים פועלים גם הענין דמשקל שקלי, שהו"ע ההעלאה מלמטה למעלה, שזהו כללות ענינו של ביהמ"ק⁶⁴, וזהו גם כללות ענין מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות, כמבואר בארוכה בתניא²⁰, שירידת הנשמה אינה בשביל עצמה, אלא כדי לברר את הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם, להעלותם מלמטה למעלה, ע"י כללות ענין מעשה המצוות, ובפרט מצות צדקה שנקראת בשם מצוה סתם (כנ"ל ס"ב). ונוסף על ההעלאה מלמטה למעלה ע"י מעשה המצוות, ישנו גם ענין התורה, שהו"ע ההמשכה מלמעלה למטה. ועי"ז נעשה הענין דציון במשפט (תורה) תפדה ושבי' בצדקה⁶⁵, שאז יהי' גם קיום היעוד ושמתי כדכד שמשותף (כנ"ל ס"ה).

(ז) **ויש** לקשר זה (עכ"פ בדא"פ) עם חודש אלול [שכלול בר"ח, שלכן נקרא בשם ראש, כמבואר בארוכה בעטרת ראש בתחלתו⁶⁶, ובקיצור עכ"פ בדרושים בלקו"ת⁶⁷], שענינו מבואר (בדרושים שלאח"ז⁶⁸) ע"פ משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלים פניו בשדה כו' והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות וכו', וזוהי הכנה קרובה לכל הענינים שנעשים לאחרי חודש אלול⁶⁹, כי, מה שהמלך נמשך בשדה הוא בדוגמת הענין דהשמים כסאי, ונוסף לזה ישנו הענין שהוא בדוגמת הארץ הדום רגלי, שזהו מה שע"י הסבר פנים יפות של המלך מתעלים בני העיר ממעמדם ומצבם אפילו כפי שהם בעיר אבל שלא בנוכחות סבר פנים יפות של המלך כו'. ומבואר שם תוכן המשל, שהו"ע אל-הוי' ויאר לנו גו'⁷⁰, שזה נעשה ע"י ב' הענינים דתורה ומצוות, תורה וצדקה, שעל ידם מתגלה הסבר פנים יפות של המלך באופן דויאר לנו, שמאיר בפנימיות כו'.

ויה"ר שינצלו את הזמן שהמלך נמצא בשדה ומקבל את כל אחד בסבר פנים יפות, והמלך ימלא בקשתו בכל המצטרך בבני חיי ומזוני,

(62) ראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' עט. ח"ב ע' שכת. אתהלך לאזניא ע' רנא. ועוד.
(63) תענית כה, א.
(64) ראה כתובות שם: "במעשה ידיהם של צדיקים כתיב מקדש אד' כוננו ידך", ובפרש"י: "מקדש — מעשה ידי צדיקים הוא".
(65) ישע"י א, כו. וראה לקו"ת ר"פ דברים
(66) שער ר"ה ספ"ב.
(67) דרושים לר"ה נח, סע"א.
(68) פרשתנו לב, ב.
(69) ראה לקו"ת שם: "בלכתו העירה כו' ואח"כ בבואו להיכל מלכותו כו'". ושם כה, ג, ש"בעשי"ת ובפרט ביוהכ"פ זהו עד"מ הזוכה לקבל פני המלך בהיכל מלכותו" (וראה שם ג"ד, שב' אופני התגלות י"ג מדה"ר בחודש אלול ובעשי"ת ובפרט ביוהכ"פ הם ב' הדרגות דשמש הוי' ושמש צדקה, עיי"ש).
(70) תהלים קיח, כו. וראה לקו"ת שם לב, ב.

בס"ד. מוצאי ש"פ ראה, אדר"ח אלול, ה'תשל"ח

(הנחה בלתי מוגה)

השמים כסאי והארץ הדום רגלי. וידוע דיוק רבותינו נשיאנו, החל מהדרוש של רבינו הזקן בהתחלת ספרו תורה אור², שצריך ביאור להבין איך שייך עליו ית' לומר כסאי והדום רגלי, שהרי אין לו דמות הגוף ואינו גוף³.

(ב) **ומבאר** בזה⁴, שכסאי הוא בדוגמת כסא שנעשה לשיבת האדם עליו, שע"ז נשפלת קומתו, שהרי בשעה שעומד ה"ה בקומה זקופה, ובשעה שיושב על הכסא נשפל ראשו למטה. ועד"ז יש למעלה ענין השפלת והמשכת הבחי' שהיא בדוגמת הראש באדם התחתון, שנעשה ע"י ענין השמים (השמים כסאי), שהו"ע התורה, שהיא מן השמים, מן השמים השמעתם קולך⁵, וע"י לימוד התורה נשפל ונמשך ראשו של הקב"ה (חכמתו ית') למטה (בדוגמת פעולת הכסא באדם למטה), ובלשון התניא⁶ שמשם נסעה וירדה כו' עד שנתלבשה כו' בצרופי אותיות בדיו על הספר כו', וכיון שליכא מידי דלא רמיזא באורייתא⁷, נמשך מתושב"כ גם בתושבע"פ, עד לכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש⁸, ואפילו כשחוזר על ענין שכבר למד, הגה כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו⁹, שנמשך ונשפל למטה, ועד שזהו באופן דכנגדו.

ועד"ז יש למעלה ענין שהוא בדוגמת הרגל באדם למטה (רגלי), שזהו ענינם של בניי, כמ"ש בפרשת שבוע זה: בנים אתם לה' אלקיכם¹⁰, והרי ברא כרעא (רגל) דאבוה¹¹. ועז"נ הארץ הדום רגלי, כמבואר שם שענין הארץ הוא כדאיתא במדרש¹² למה נקרא שמה ארץ, שרצתה

(1) ישע"י טו, א.
(2) א, א ואילך.
(3) פיוט "יגדל" — ע"פ פירוש המשניות וש"נ.
(4) להרמב"ם סנהדרין פרק חלק, היסוד השלישי.
(5) וראה אזה"ת בראשית ח"ו תתרכג, ב.
(6) תו"א שם, ריש ע"ב.
(7) נוסח ברכת שופרות במוסף דר"ה —
(8) הצלם) פ"א בשם רז"ל. יונת אלם רפפ"ב.
(9) וראה תוס' יבמות ג, א (ד"ה מקמי).
(10) פרשתנו יד, א.
(11) ראה עץ חיים שער כג (שער פרק
(12) ב"ר פ"ה, ח.
(1) ישע"י טו, א. זח"ג רכא, א.
(2) א, א ואילך.
(3) פיוט "יגדל" — ע"פ פירוש המשניות וש"נ.
(4) להרמב"ם סנהדרין פרק חלק, היסוד השלישי.
(5) וראה אזה"ת בראשית ח"ו תתרכג, ב.
(6) תו"א שם, ריש ע"ב.
(7) נוסח ברכת שופרות במוסף דר"ה —
(8) הצלם) פ"א בשם רז"ל. יונת אלם רפפ"ב.
(9) וראה תוס' יבמות ג, א (ד"ה מקמי).
(10) פרשתנו יד, א.
(11) ראה עץ חיים שער כג (שער פרק
(12) ב"ר פ"ה, ח.

החילוק באור⁵⁰ דאבן השוהם⁵¹ והאבן דישפה (יש פה ושותק⁵²). וזהו חד אמר שוהם וחד אמר ישפה, היינו, שאצל בני"י גופא הנה חד אמר שוהם, שעבודתו היא באופן של שוהם, המשכה מלמעלה למטה, ענינו של יוסף, וחד אמר ישפה, שעבודתו היא באופן של העלאה מלמטה למעלה, ענינו של בנימין.

ועל זה אמר הקב"ה (שלעתיד לבוא) להוי כדין וכדין⁴⁴, ועד ששניהם באים בתיבה אחת — כדכד⁴³, כמבואר בארוכה בדרושים⁴⁵. וזהו גם הענין דשמותיך, ב' בחי' שמש, שמש תורה⁵³ (מלמעלה למטה) ושמש צדקה⁵⁴ (מלמטה למעלה), כמבואר שם בארוכה⁵⁵. ולכן נקבע גם כללות ענין העבודה בב' התנועות דרצוא ושוב, כפי שבאים אח"כ גם בעבודת כל אחד מישראל (שגם נפש אחת היא עולם מלא⁵⁶), שכל אחד מחוייב הן בלימוד התורה והן בקיום המצוות, הן בעבודה שמלמעלה למטה והן בעבודה שמלמטה למעלה, הן בעבודת התורה והן בעבודת האגרת הקודש⁵⁷ שגם תלמידי חכמים מחוייבים בענין הצדקה ועשיית המצוות, ועד שכל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין ל⁵⁸, אלא צ"ל דוקא תורה וגמילות חסדים⁵⁹. וכמו"כ מחוייב כל אחד ואחד לקבוע עתים בתורה, כפי שמביא רבינו הזקן בשו"ע שלו בהלכות ת"ת⁶⁰, ובארוכה בדרושים המבארים ענין זה, ובפרט ע"פ פנימיות הענינים.

(ו) **וזהו** השמים כסאי והארץ הדום רגלי, שענין זה נעשה ע"י עבודת בני"י בב' הקוין דהמשכה והעלאה. דהנה אמרו רז"ל⁶¹ גדולים

(50) ראה לקו"ת שם כז, ריש ע"ד: "יש אבן שהוא מאיר בבחינת אור ישר, דהיינו שהוא אבן המאיר ובאורו נראה אור לאחרים, שאם מוציאים אותו בחושך הוא מאיר, מפני שהארתו מתפשטת מתוכו ולחוץ, ויש אבן שהוא מבריק וזורק ככרס חצים בעין הרואה עד שתלתה עין הרואה מפני זיוו והדרו, וזהו בבחי' אור חוזר שהוא ממטה למעלה". ובמאמרי אדמו"ר האמצעי פרשתנו ע' תמג, ששוהם "מורה ענין הבריקות האור והגילוי מלמעלה למטה", וישפה "מורה בחי' הזדככות האור והעלאתו מלמטה למעלה". (51) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שם: "שהם שם מ"ה בבחי' יסוד ז"א, בחי' דכר (שענינו המשכה), וישפה, י"ש פ"ה, בחי' נוקבא, עליות המל' שנק' פה כו". (52) אסת"ר פ"ו, יב. וראה לקו"ת שם: (53) "ישפה י"ש פ"ה, כלומר שבחי' מל' היא בחינת פה מתעלית בבחי' יש . . לבחינת מוצא פי ה' . . המקור של בחי' פה . . וזהו יש פה ושותק, כי חכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו". (54) בלקו"ת שם (כה, ג): "בחי' שמש הוי', והוא ג"כ בחי' תורה שנק' שמש, כמ"ש לשמש שם אוהל בהם והוא כחתן כו", והתורה נק' חתן כו". (55) מלאכי ג, כ. (56) לקו"ת שם כד, ריש ע"ד ואילן. (57) סנהדרין לז, סע"א במשנה. (58) ס"ה (קט, א). (59) יבמות קט, ב. (60) ראה לקו"ת שם כג, ג. סה"מ תש"ח ע' 266 הערה ז. (61) פ"ג ס"ד. (62) כתובות ה, א.

לעשות רצון קונה, שזהו ענין המצוות, שענינם הוא — כפי שאומרים בנוסח ברכות המצוות: אשר קדשנו במצותיו וצונו — מילוי רצונו ית', נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני¹³. וזהו והארץ הדום רגלי, שהמצוות שנקראים ארץ, הם כמו הדום, שפירושו¹⁴ שרפרף, שהוא כסא קטן, שמעמידין תחת רגלי היושב להגבי' הרגל, כי, ע"י המצוות מתעלים הענינים הגשמיים שבהם נתלכשו המצוות [כולל גם המצוות שקשורים עם דיבור (מעשה זוטא¹⁵) ואפילו עם מחשבה, כיון שגם הם קשורים עם הגוף ונה"ב דוקא, כמבואר בתניא¹⁶ ובדרושים שלאח"ז], שמתעלים מחומריותם, ויתרה מזה, שמתעלים גם מגשמיותם, ופועלים שינוי גם בבני"י (רגלי) שמקיימים המצוות [שהרי כל אחד מישראל הוא מלא מצוות¹⁷, ועאכו"כ אלו שהם לא רק מלאים מצוות, אלא שהמצוה נעשית המציאות שלהם (זיי ווערן די מצוה אליין)], מצוה מלשון צוותא וחיבור¹⁸], כמ"ש¹⁹ צדקה תרומם גוי, היינו, שענין הצדקה, שזהו כללות ענין המצוות, ועד שבכל תלמוד ירושלמי היא נקראת בשם מצוה סתם²⁰, תרומם את כנס"י להגביהו ולהעלותה מלמטה למעלה, והרוממות (תרומם) היא באופן שמתעלה עד למעלה מעלה לבחי' שנרמזת בג' האותיות ג' ו' י', כמבואר בארוכה בדרוש זה, ועוד יותר בהערות וביאורים על דרוש זה בדרושים שבאור התורה²¹.

ונמצא שהארץ הדום רגלי פועל פעולה הפכית מהשמים כסאי, כי פעולת הכסא היא שעל ידו נמשך ונשפל מלמעלה למטה, ואילו הענין דהדום, שהוא כסא קטן (כלשון הדרוש), פועל פעולה הפכית, להגבי' ולהעלות את הרגל מלמטה למעלה.

(ג) **ומבאר** בדרוש שלאח"ז²², דהנה כתיב²³ בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, וארז"ל²⁴ בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, וגם אמרו בשביל התורה שנקראת ראשית, וא"כ, כיון ששמים וארץ נבראו בשביל תורה וישראל, מוכרח לומר שיש בחינת שמים וארץ (השמים כסאי והארץ הדום רגלי) בתורה ובישראל.

(13) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ספרי (19) משלי יד, לד. (14) ראה סנהדרין לח, ב. (20) תניא שם (מח, ב). (21) בראשית (ח"ג) תעד, ב. (22) ד"ה כי כאשר השמים החדשים גו' — תו"א שם, סע"ג. (15) סנהדרין סה, א. (16) פל"ז (מז, א). (17) עירובין יט, א. חגיגה בסופה. (18) לקו"ת בחוקותי מה, ג. ובכ"מ. (19) כמ"ש (23) בראשית א, א. (24) הובא בפרש"י עה"פ.

והענין הוא, דהנה, בכללות הענין דתורה ומצוות ישנו החילוק שתורה ענינה שמים, מן השמים השמעתם את קולך, ומצוות ענינם ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה. וכמובן גם בפשטות, שהתורה בערך המצוות היא כמו רוחניות לגבי גשמיות, שזהו כמו שמים לגבי ארץ. ועד"ז בתורה עצמה יש גם חילוק בין תושב"כ (שמים) לתושבע"פ (ארץ), שתושב"כ היא באופן מנוי וספור²⁵ (בנוגע לטנת"א — טעמים נקודות תגין אותיות) כפי שניתנה מן השמים, משא"כ תושבע"פ היא דוקא באופן דלאפשא לה (כדאיתא בזהר²⁶), שזהו בדוגמת הארץ הלזו הגשמית, שדוקא בה ישנו כח הצומח להצמיח בריבוי עד אין סוף, משא"כ בשמים (כמבואר בארוכה באגה"ק ד"ה איהו וחייהו חד איהו וגרמוהי חד²⁷, ששם מבאר גודל מעלת המצוות מעשיות).

ועד"ז ישנו הענין דשמים וארץ גם בישראל, שיש בהם כללות הענין דירידה צורך עלי', הנה הירידה היא שתהי' הנפש בגוף דוקא, והרי נפש וגוף בערך זל"ז הם כמו שמים וארץ, כמבואר בסוגיא דסנהדרין²⁸. וכמובן גם בפשטות, שהרי הנשמה ניתנה מלמעלה (שמים), כמ"ש²⁹ ויפח באפיו נשמת חיים, ואילו על הגוף נאמר³⁰ גלמי ראו עיניך, עפר מן האדמה²⁹ (ארץ).

ויעוד זאת, שענינים אלו שבארץ ושמים (כפשוטם, בתורה ובישראל) נעשים דבר אחד, שזהו שמביא שם³¹ מ"ש³² ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה', שיש ג' ענינים שנקראו ארץ, כנס"י ותושבע"פ ומצוות, וכולן נרמזו במקרא אחד. ומזה מובן שעד"ז הוא גם בנוגע לשמים.

ד) ועד"ז ישנם גם הענינים דשמים וארץ בעבודת בני", שזוהי תכלית בריאתם, כמארז"ל³³ אני נבראתי לשמש את קוני. והענין בזה, דהנה, העבודה כפשוטה שבה מתבטא הענין דלשמש את קוני היא ע"י כללות ענין התורה ומצוותי'. וישנו גם ענין העבודה שעלי' נאמר³⁴

(25) ראה קידושין ל, א.	(29) בראשית ב, ז.
(26) ח"א יב, ב.	(30) תהלים קלט, טז. וראה סנהדרין לח,
(27) ס"כ (קלב, א-ב).	סע"א ואילך.
(28) צא, ב (ושם, בפירוש הכתוב (תהלים	(31) שם, רע"ג.
נ, ד) "יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין	(32) ירמי' כב, כט.
עמו", "יקרא אל השמים מעל זו נשמה, ואל	(33) קידושין בסופה.
הארץ לדין עמו זה הגוף".	(34) עקב יא, יג.

ולעבדו ככל לבבכם, ואמרו רז"ל³⁵ איזו היא עבודה שהיא עבודה בלב זו תפלה, והיינו, שעיקר העבודה היא עבודת התפלה, דלית³⁶ פולחנא כפולחנא דרחימותא³⁷. ובפרטיות יותר יש בעבודת התפלה גופא ב' הענינים שמים וארץ, כמבואר בהדרושים³⁸ שזהו החילוק שבין העבודה דק"ש לעבודה דתפלת שמו"ע שלאח"ז, כי, כללות ענין עבודת התפלה הוא באופן שסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו³⁹, היינו, שישנה העלי' מלמטה למעלה, מארצה השמימה, שזוהי העבודה דק"ש, ואח"כ ישנה ההמשכה מלמעלה למטה, ע"י ח"י ברכאן דשמו"ע. ועד שגם בכללות ענין העבודה ישנם ב' הענינים דרצוא ושוב (ארץ ושמים), שבהם נחלק כללות ענין העבודה בכל אחד מישראל⁴⁰. ועד שבכללות בני' ישנם אלו שעיקר עבודתם היא עבודת הרצוא, ואלו שעיקר עבודתם היא עבודת השוב, שזהו החילוק⁴¹ שבין מארי עובדין טבין שעיקר עבודתם בענין המצוות, ותלמידי חכמים שעיקר עבודתם בענין התורה⁴², ועד"ז גם החילוק שבין תורה ותפלה.

ה) וזהו גם מ"ש⁴³ ושמתי כדכד שמשותיך, ואמרו רז"ל⁴⁴ פליגי בה כו' חד אמר שוהם וחד אמר ישפה, ומבואר בארוכה בדרושים בלקו"ת פרשתנו⁴⁵, ששוהם וישפה היו באבני החושן האבן של יוסף והאבן של בנימין⁴⁶, ששניהם נקראים צדיקים, יוסף הצדיק ובנימין הצדיק⁴⁷, אלא שיוסף הוא צדיק עליון, שענינו ועבודתו באופן של המשכה מלמעלה למטה⁴⁸ (כמ"ש⁴⁹ ויוסף הורד מצרימה), ובנימין הוא צדיק תחתון⁴⁷, שענינו ועבודתו באופן של העלאה מלמטה למעלה⁴⁸. ובדוגמת זה הוא

(35) תענית ב, סע"א. וראה גם ספרי עה"פ ע' קלד).	(42) ראה תו"א שם ב, ב, ש"בתומ"צ שם.
(36) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א.	עצמן יש בחי' שמים וארץ, כי המצות מעשיות הן בחי' ארץ, כי הארץ הדום רגלי .. וכך צדקה תרומם גוי, ותורה היא בחי' שמים והמשכה".
(37) לכאורה הכוונה, שעבודת התפלה הו"ע הרצוא, ארץ, וכללות ענין התומ"צ הו"ע השוב, שמים (כבהערה הבאה).	(43) ישעי' נד, יב — הפטרת פ' ראה.
(38) תו"א שם, ד ואילך (ושם, שק"ש הו"ע הרצוא, ארץ (לשון מרובה), ושמו"ע הו"ע השוב, שנקרא שמים).	(44) ב"ב עה, א.
(39) ויצא כח, יב. וראה זהר ח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. תקו"ז תיקון מה.	(45) כה, ד ואילך.
(40) ראה תניא ספ"נ. ובכ"מ.	(46) כמ"ש בהרמב"ם פ"ט מהל' כלי המקדש (ה"ז) וברכות ס"פ תצוה ופרשה במדבר פ"ב (ז) — לקו"ת שם.
(41) ראה תניא ספ"נ. ובכ"מ.	(47) ראה זח"א קנג, ב.
(42) ראה ביאורי הזהר וישב לאדמו"ר האמצעי (נח, ג ואילך) ולאדמו"ר הצ"צ (ח"א	(48) ראה תו"א תרומה פ, ד.
	(49) וישב לט, א.